

Po časopisech.

Zdanění a zpoplatnění remunerací.

Zabývali jsme se touto otázkou na str. 162, čísla 5-6/1939, III. ročníku Právní praxe a upozornili jsme na to, že náležitosti poplatkového osvobození podle § 32, odst. 4 cís. nař. 278/1915 ř. z. pro »obvyklá odměnění věnování zaměstnavatele zaměstnancům se zřetelem k danému služebnímu poměru« jsou odchylné od náležitostí osvobození daňového podle § 7, odst. III. zák. o př. d. pro »mimořádné dary a podobná bezplatná věnování zaměstnavatele zaměstnancům ve spojitosti se služebním poměrem, pokud nepřesahují ročně 20.000.— K.« Karel Šafka v Národních listech z 1. ledna 1941 připojil se ve svém pojednání »Remunerace zaměstnanců a jejich zdanění« k našemu názoru a uvádí:

»Podle těchto ustanovení můžeme si utvořit příklady několika nejobvyklejších druhů mimořádných odměn zaměstnancům, při předpokládané výplatě 50.000.— K:

1. Výplata byla provedena zcela bezplatně, bez protiplnění zaměstnance ve prospěch podniku z jiných důvodů, než ve vztahu ke služebnímu poměru. Taková odměna nepodléhá vůbec dani důchodové u příjemce, má však všechny znaky darování a bude z ní proto vyměřen poplatek podle příslušných ustanovení. Vzhledem ke své povaze nesouvisí taková odměna také s provozem podniku a nebude proto tvořit odčitatelnou položku u základu daně důchodové, všeobecné nebo zvláštní výdělkové zaměstnavatele.

2. Výplata byla provedena jako uznání mimořádných úspěchů nebo námahy, vplynuvších ze smluvní, případně zvláště nařízené činnosti zaměstnance. Taková odměna nemá povahu mimořádného daru podle ustanovení § 6, odst. 2 a 3 zák. o př. d., nýbrž jest — podle nálezů n. s. s. — mzdou za normální pracovní sílu zaměstnance, kterou byl tento povinen vyvinouti na základě své služební smlouvy a podléhá proto celá dani důchodové u příjemce. Jsou

to případy větších pracovních výkonů normální služební povinnosti za mimořádných poměrů, nařízené mimořádné práce v souvislosti s normální služební povinností, nařízené zastupování šéfa podniku a pod. Klíčem k posouzení takové odměny jest povinnost zaměstnance vykonávat určité služby, ke kterým byl služební smlouvou nebo příkazem zaměstnavatele vázán. Taková povinnost zaměstnance vytváří totiž samočinně nárok na odměnu, i když se pravidelně neopakuje, se kterým zaměstnanec nemohl předem počítati, nýbrž pouze o zvýšení odměny za zvýšené požadavky služby. Použití ustanovení daně darovací nepřichází v takových případech vůbec v úvahu, protože jednak jde o obvyklé odměny zaměstnancům, které také není možno označiti za bezplatné, protože protihodnotou je zde pracovní výkon zaměstnance. Z toho důvodu jsou výplaty tohoto druhu také odčitatelnou položkou u základu daně důchodové, všeobecné nebo zvláštní výdělkové zaměstnavatele.

3. Výplata byla provedena jako uznání mimořádných výkonů zaměstnance, které provedl mimo své služební povinnosti a bez nároků na odměnu. Jsou to na příklad méně kvalifikované, podřadné práce bankovních ředitelů, které prováděli bez příkazu bankovního vedení za stávky úřednictva nebo mimořádná a dobrovolná akvisiční činnost účetního a pod., a to bez ohledu na to, zda se příležitostně opakují. Kriteřiem pro posouzení mimořádnosti takové odměny jest tu opět okolnost, že zaměstnanec nebyl povinen určitou činností vyvíjet, a neměl proto právního nároku na odměnu, která mu byla poskytnuta jako něco, s čím nemohl předem ani pravděpodobně počítati jako se svým příjmem. Tato odměna se považuje za mimořádnou a podle ustanovení § 7, odst. 3 jest prvých 20.000 K prosto daně, kdežto zbytek 30.000 K podléhá dani důchodové u příjemce. Jako vydání za výkony zaměstnanců ve prospěch podniku je také odčitatelná od základu daně důchodové, všeobecné a zvláštní výdělkové zaměstnavatele. Ani na takovou odměnu nelze použiti ustanovení o dani darovací, protože nemůže býti označena za »bezplatně věnování«, když právě představuje protihodnotu mimořádných výkonů zaměstnance. Mimo to může být také bez dalšího označena za obvyklou, protože odměnění za vykonanou práci jistě není neobvyklé. Názor, že mimořádné odměny jsou podrobeny dani darovací, pokud nepodlé-

hají zdanění daní důchodovou, je jisté v rozporu s platným právem, protože ani v zákoně o přímých daních ani v ustanovení o dani darovací není vzájemného poukazu, který by tuto domněnku připouštěl. Mimo to nelze mluvit v tomto případě o »majetkové sféře« ve smyslu pojmů daně darovací (podle posledních nálezů n. s. s.), protože takové odměny zaměstnancům za práce konané ve prospěch podniku se nevyplácejí v žádném případě ze jmění firmy, nýbrž z hrubého výtěžku a jsou jako vydání s provozem podniku souvisící součástí režie. Z toho vyplývá, že mimořádná odměna tohoto druhu mohla by být podrobena dani darovací jenom pokud přesahovala skutečnou hodnotu výkonu zaměstnance nebo jen tehdy, když tohoto protiplnění se strany zaměstnance vůbec nebylo. Jak již bylo řečeno, je třeba posuzovati mimořádné odměny se stanoviska daně důchodové a daně darovací úplně odděleně, bez vzájemné souvislosti, z čehož ovšem vyplývá, že v krajně nepříznivém případě mohly by býti také podrobeny oběma daním, pakliže svým charakterem nebudou vyhovovati oboustranně stanoveným podmínkám.

4. Výplata byla provedena z jiného důvodu, než jako odměna za výkony určitého druhu, přes to však v úzké souvislosti se služebním poměrem, ale bez právního nároku zaměstnance. Takovou odměnou jsou jubilejní dary zaměstnancům při různých příležitostech buď jejich osobních neb firmy, dále zvláštní odměny při odchodu zaměstnance do výslužby, peněžní, nouzové a drahotní výpomoci od případů k případu a pod. V podstatě jde vždy jen o blahovolné uznání činnosti zaměstnance ve prospěch podniku a odměna za vykonanou práci, na niž zaměstnanec neměl ovšem právního nároku. Tyto případy jsou se stanoviska daňového a poplatkového značně obtížné a podle zvláštního výnosu ministerstva financí mají vyměřovací úřady stanoviti daňovou a poplatkovou povinnost v dohodě s poplatníkem. Takové věnování musí být označeno především jako dar, musí být odůvodněna jeho mimořádnost, ale současně naznačena i obvyklost, aby bylo dosaženo osvobození od daně darovací, aniž by však z této obvyklosti vyplývalo, že zaměstnanec mohl s tímto věnováním předem počítat jako se svým příjmem. Za splnění všech těchto předpokladů jde pak rovněž o mimořádné věnování, které je osvobozeno od daně důchodové až do výše 20.000 K, zbytek 30.000 K bude u příjemce zdaněn. Daň darovací nepřijde v úvahu ze stejných důvodů, jak jsou v předěšlém bodu uvedeny. Úzká souvislost takových mimořádných věnování se služebním poměrem, jak výše byla vyznačena, odůvodněna pak dostatečně i odčíta-

telnost jejich od základny daně důchodové, všeobecné a zvláštní výdělkové zaměstnavatele, při čemž se doporučuje poukázati vždy na služby, které zaměstnanec pro podnik vykonal.

V příznivém případě jsou tedy mimořádné odměny podle bodu 3. a 4. osvobozeny až do výše 20.000 K od daně důchodové a nepodléhají ani dani darovací.

Pokud jde o zpoplatnění $\frac{1}{2}$ %ním pa u š á l e m z služebních požitků, je třeba posuzovati i s tohoto hlediska mimořádné odměny samostatně. Poplatkové úřady postupují však v praxi tím způsobem, že zahrnují do základny poplatku jen taková mimořádná věnování, která budou podrobena dani důchodové a nevyměřují poplatky ze služebních smluv v případech, ve kterých je rozhodnuto, že podléhají dani darovací. Vzhledem k tomu, že při odměnách popsaných shora v bodu 3. a 4. jde o plnění d o b r o v o l n á se strany zaměstnavatele (nikoliv smluvní!), lze vždy právně zastávati názor, že n e p o d l é h a j í ani $\frac{1}{2}$ %nímu poplatku ze služebních smluv.

Mimořádná věnování, která nejsou pravidelně se opakující odměnou za periodické služební výkony, nejsou také součástí základny pro vyměření nemocenských a pensijních příspěvků.

Rozdělení mimořádných odměn do hořejších čtyř případů je ovšem jen teoretické. V praxi se tyto jenné rozdíly nese snadno zjišťují a prokazují, a to tím spíše, že mohou být také uměle konstruovány a lehko předstírány.«

Vyhotovování opisů soudních protokolů pro strany průklepem.

Věstník ministerstva spravedlnosti ze dne 31. října 1940, č. 10, roč. XXII, str. 154, přináší toto důležité sdělení:

»K otázce, pokud lze v soudním řízení vyhověti žádostem stran za vyhotovení průklepů soudních protokolů, sděluje ministerstvo spravedlnosti v dohodě s ministerstvem financí:

Soudce jednání řídící (předseda senátu) může vyhověti žádosti stran, aby opisy soudních protokolů (§ 219 c. ř. s., § 56, odst. 4 zák. o org. s., § 288, odst. 1 a § 323 j ř.) byly pořizovány průklepem, nebránil-li tomu závažné překážky; strany však nemají nárok na pořízení opisu protokolu průklepem.

Veškeré opisy protokolů, pořízené průklepem, které vydávají soudy stranám na

jejich žádost, podléhájí kolkovému poplatku:

1. V řízení sporném a exekučním podle položky 5 sazby soudních poplatků (vyhláška min. financí ze dne 10. ledna 1936, č. 9 Sb.) z každého archu při hodnotě sporu do 100 K 1 K,
přes 100 K do 300 K 2 K,
přes 300 K do 5000 K 5 K,
přes 5000 K 10 K.

2. V řízení nesporném podle položky 20 téže sazby 8 K z každého archu.

3. V řízení konkursním a vyrovnacím podle položky 13 téže sazby 4 K.

O osvobození od poplatků ze soudních spisů protokolů pořizovaných průklepem platí ustanovení čís. nař. 279/15 ř. z. o osvobození od soudních poplatků vůbec. (Č. 49.392/40.)«

Z právní praxe.

Může politický úřad naříditi občanům odklízování sněhu z obecních chodníků?

Známým usnesením odborného pléna ze dne 27. I. 1936, č. 704/33 pres. (Boh. A. z r. 1936, Dod. I., číslo CCCXCIII) a rozhodnutími Boh. A. 12.294 a 12.358 vyslovil nejv. správní soud zásadu, že v Čechách (mimo město Prahu) a na Moravě není obec oprávněna uložit majitelům domů s trestní sankcí, aby odstraňovali před svými domy sníh a led s chodníků, jež byly obcí převzaty jako součást veřejné obecní komunikace.¹⁾ Totéž ovšem platí i o jiných veřejných obecních chodnících, na př. o těch, které se staly veřejnými obecními cestami již před platností nynějších stavebních řádů.²⁾

Svůj názor odůvodňuje nejv. spr. soud v rozhodnutí Boh. A. 12.358 tím, že povinnost udržovati obecní silnice a cesty je zákonem uložena

1) K této otázce srv.: Dr. Jiří Hora, O ručení za úrazy na chodníku, Právní praxe, roč. I., str. 113; týž: K otázce odpovědnosti za úrazy na chodníku, Právní praxe, roč. II., str. 41; Dr. Jindř. Stach v Soudcovských listech, roč. XX., str. 257. Se stanoviskem nejv. správ. soudu polemizuje málo přesvědčivě Dr. Karel Valach v Soudcovských listech, roč. XVII., str. 351; vývody jeho vyvrací Hora v Právní praxi, roč. I., str. 168.

2) Srv. Jaroslav Šturm v Právní praxi, roč. II., str. 245 a citované tam rozhodnutí Budw. 10.084/1896.

obci³⁾ a přesunuje-li obec toto břemeno policejním nařízením na jiné, není takové nařízení vydáno v mezích zákonů (§ 35 čes. obec. zřízení). V rozhodnutí Boh. A. 12.294 operuje se předpisy zákona č. 329/1921, podle nichž může obec pro vlastní potřebu žádati služby (naturální plnění) jen v případě potřeby naprosto nezbytné a za dalších předpokladů §§ 24 a 39 cit. zák.⁴⁾

Vyskytují se však případy, že čištění chodníků, t. j. především chodníků obecních, je majitelům, resp. správcům domů ukládáno úřadem politickým, zejména nařízenými (vyhláškami) úřadů vládní policie, vydanými na základě čl. 3 zákona č. 125/1927. Pokud lze seznati z rozhodnutí, publikovaných ve sbírce Bohuslava, nebyla dosud platnost těchto nařízení nejvyšš-

3) § 28, odst. II., č. 3 českého, § 27, odst. II., č. 3 moravského obecního zřízení, dále na př. § 28 zem. zákona č. 41/1866 z. z. čes., podle něhož obecní představenstvo je povinno obecní silnice a cesty »v každé době udržovati ve stavu dobře sjízdném a bezpečném«. Ze v pojmu udržování cesty jest obsaženo i její »čištění se zřetelem k potřebám dopravní policie«, vyslovilo již rozhodnutí Budw. A. 6356/1908. Udržovací povinnost obce jakožto pána veřejné komunikace týká se i takové veřejné obecní cesty, která vede přes soukromý pozemek.

4) Pokud k úhradě obecních výdajů nestačí jiné příjmy; v mezích platných zákonů; z usnesení obecního zastupitelstva a po předchozím schválení vyššího dohlédacího úřadu.